

מפגש למידה – נשים בסיפור יציאת מצריים

חלק א – לימוד על נשים מרכזיות שהשתתפו בסיפור יציאת מצריים

ספרו: במהלך סיפור יציאת מצריים ניתן לשים לב לנשים אמיצות, חכמות ומורדות שבזכותן ניצל עם ישראל : שפּרה ופּעה, יכבד ומרים, בתיה, ציפורה.

כעת אנחנו נכיר את הסיפור שלהם..

מחלקים לכל זוג/שלשה סיפור על אחת הנשים (מצורף מתוך ההגדה התנועתית), הם קוראים ולאחר מכן מספרים לכולם על דמות שקיבלו - אפשר ורצוי גם לעשות הצגה, אם יש לכם משפחה תיאטרלית..

לאחר שהכרתם את הדמויות שאלו –

○ למה לדעתכן אלו היו נשים אמיצות? מה היה אמיץ במעשה שלהן?

אמור: הנשים בסיפור, החליטו לעשות מה שטוב ואנושי בעיניהן ואף סיכנו את חייהן לטובת כך מתוך אמונה שזה הדבר הנכון

שתפו בהחלטה שקיבלת לעשות משהו שהוא טוב בעיניכם למרות שזה לא בהכרח מה שמקובל.

לדוגמא: להחליט לדבר עם ילד שעשו עליו חרם, לצאת נגד החלטה שלא הסכמתם איתה

למדריכה: כדאי לתת דוגמא קודם כל מהחיים שלכם, ששאר המשתתפים יוכלו להתחבר אליה ומתוך הסיפור האישי שלכם יוכלו לצוף עוד סיפורים.

המטרה של הפעילות היא גם לתת מקום לדמויות הנשיות המשמעותיות בתוך סיפור ההגדה ולקחת מהן דוגמא וגם לשוחח על נושאים מעניינים מהחיים שלנו כגון – להיות אמיץ, לעשות מה שנכון בעניי למרות שזה לא מקובל, לנהוג באנושיות ובסולידיות כלפי אחרים..

בהצלחה!

הנשים בהגדה

"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור - נגאלו ישראל ממצרים"
ילקוט שמעוני, תהילים פרק ס"ח, סימן תשצ"ה

פרשת שמות היא פרשה יוצאת דופן מפני שרוב הפועלים בה הן פועלות. דף זה מוקדש לכל אותן נשים אמיצות, חכמות ומרדניות שפעלו ותרמו ליציאת מצרים, אך שמותיהן ופועלן הודרו במשך הדורות.

שפרה ופועה

היו שתי מיילדות עבריות מכובדות והן נחשבות למתנגדות הראשונות לחוקי פרעה. האגדה מספרת כי פרעה בחר בשפרה ופועה וציווה עליהן לבצע את החוק האומד שיש להרוג כל תינוק זכר עברי ולדווח על כל לידה של תינוקת עברית. פרעה הציע לשתיהן הטבות כדי שיוציאו לפועל את תכניתו.

בתחילה, פועה ושפרה סרבו להצעותיו, ובתגובה לכך פרעה איים עליהן במוות. לאחר מכן, הן "הסכימו" לבצע את תכניתו של פרעה כלפי חוץ, אבל בפועל הן עזרו לאמהות העבריות להחביא ולטפל בתינוקות הנולדים כדי להבטיח את המשך קיומו של עם ישראל.

"וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילֵדוֹת הָעִבְרִיִּים, אֲשֶׁר שֵׁם הָאִחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה. וַיֹּאמְרוּ: בְּיָלְדֵנוּ אֶת הָעִבְרִיִּים וְרֵאִיתָ עַל הָאֲבָנִים, אִם בֶּן הוּא וְהַמְתָּן אֹתוֹ, וְאִם בַּת הִיא וְחָתָה. וְתִירָאוּ הַמִּילֵדֹת אֶת הָאֱלֹהִים, וְלֹא עֲשׂוּ כְּאֲשֶׁר

בְּתִיָּה

הייתה בתו של פרעה וסירבה לקחת חלק במזימותיו הרצחניות של אביה. לנוכח התינוק חסר האונים שהנילוס הביא אליה, גברה בה החמלה האנושית ואספה אותו אליה על אף היותו עברי והיא בת מלך מצרים.

"וַתֵּרֶד בַּת-פְּרֹעֹה לְרַחֵץ עַל-הַיָּאֵר, וַנְּעֲרֹתֶיהָ הִלְכֹת עַל-יַד הַיָּאֵר; וַתֵּרֶא אֶת-הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף, וַתִּשְׁלַח אֶת-אֲמָתָהּ וַתִּקְחֶנָּה. וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת-הַיֶּלֶד, וְהִנֵּה-נֶעֱר בֶּכֶה; וַתַּחֲמֹל עָלָיו--וַתֹּאמֶר, מִיֶּלֶד הָעִבְרִים זֶה."

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד, וַתִּבְאֶהוּ לְבַת-פְּרֹעֹה, וַיְהִי-לָהּ, לְבֶן; וַתִּקְרָא שְׁמוֹ, מֹשֶׁה, וַתֹּאמֶר, כִּי מִן-הַמַּיִם מְשִׁיתָהוּ. "ספר שמות, פרק ב' פסוקים ה', י"

בתמורה להצלת משה, העניקה לה מסורת ישראל את השם "בתייה", בת האל. רבי לוי דרש: "אמר לה הקב"ה לבתיה בת פרעה: משה לא היה בנך וקראתו בנך. אף את לא את בתי ואני קורא אותך בתי" ויקרא רבה א

ציפורה

משה ברח ממצרים, ויתרו שגילה שהוא נמלט מפרעה, השליכו לכלא. במשך 10 שנים ציפורה, בת יתרו, הסתכנה והמרתה את פיו של אביה והביאה בסתר למשה מזון ושתייה.

"ויהי בהיותו עצור שמה ותחמול עליו ציפורה בת רעואל ותכלכלהו לחם ומים"

"ויהי מקץ עשר שנים אמרה צפורה לאביה: נשלח ונראה אם מת הוא או חי, ואביה לא ידע כי היא כלכלתו, ויען רעואל: הנהיה כדבר הזה להיעצר גבר עשר שנים, ולא יאכל, ויחיה? ותען צפורה לאמור: הלא שמעת כי א-להי העברים גדול ונורא הוא, ומפליא להם בכל עת, וישלח אל הבור, ויוציאוהו, ויגלחוהו, ויאכל לחם" ילקוט שמעוני, שמות קס"ח.

ציפורה נשואה למשה ומכאן ציפורה אשתו

יוכבד

הייתה אמו של משה. לפני הולדת משה, בעלה עמרם גירש אותה לאחר שפרעה גזר מיתה על התינוקות הזכרים של בני ישראל. (על-פי התלמוד: גברים עבריים רבים מחליטים לגרש את נשותיהם מאחר והם לא יוחלו יותר לגדל בנים זכרים.) בתם מרים, אחות משה, שכנעה אותו לשאת אותה מחדש וטענה כלפיו: "פרעה גזר רק על הזכרים ואתה גוזר בין על הזכרים ובין על הנקבות". עמרם נשא אותה מחדש ויוכבד ילדה את משה.

יוכבד שיתפה פעולה במרד השתוק של המיילדות וסירבה לציית לדיון-המוות על בנה. היא הצפינה אותו בתיבת גומא ושלחה אותה על פני הנילוס בתקווה שתימצא הצלה לבנה. "ויִלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִוִי וַיִּקַּח אֶת-בַּת-לִוִי, וַתֵּהָרָה הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרְא אוֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלִשָּׁה יָרְחִים, וְלֹא-יָכֻלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ וַתִּקַּח-לוֹ תֵּבַת גָּמָא וַתִּמְקְרָהּ בַּחֲמֵר וּבָנָתָהּ וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל-שֵׁפֶת הַיָּאֵר." ספר שמות פרק ב

מרים

הנביאה הייתה אחותו של משה. מרים לא היססה להעזו פנים כנגד אביה עמרם, שלמשמע גזירת פרעה להרוג את הבנים הזכרים, החליט לגרש את אשתו (אמה-יוכבד). בשל פנייתה המנומקת של מרים, שהצביעה על חוכמה, תושייה ואחריות על המשך קיומו של העם, הסכים אביה לשאת מחדש את אימה יוכבד. בעקבות כך, גברים רבים נענו לפנייה ונשאו מחדש את נשותיהם שגורשו.

מרים התנגדה לגזירות פרעה ושמה מסמל את המרי של עם ישראל כלפי המצרים. היא הניחה את משה אחיה בנהר והשגיחה עליו עד להגיעו לחוף מבטחים. לאחר שבת פרעה אספה את משה אליה, היא הציעה להביא לה מיניקה שלמעשה הייתה זאת אמה- יוכבד, ובכך התאחדו האם ובנה משה.

"וַתִּתְּצַב אֶחָתוֹ, מִרְיָמָה, לְדַעָה, מַה-יַּעֲשֶׂה לוֹ... וַתֹּאמֶר אֶחָתוֹ, אֵל-בַּת-פְּרַעֲהוּ, הַאֲלֹךְ וְקִרְאֵתִי לְךָ אִשָּׁה מִיִּנְקָתָה, מִן הַעֲבָרִית; וַתִּיַּנֵּק לָהּ, אֶת-הַיֶּלֶד. וַתֹּאמֶר-לָהּ בַת-פְּרַעֲהוּ, לִכְיִי וַתֵּלֶךְ, הָעֲלָמָה, וַתִּקְרָא, אֶת-אִם הַיֶּלֶד." ספר שמות פרק ב

מרים מוזכרת במפורש בשמה לאחר קריעת ים סוף כשתופפה בתופים וחוללה במחול את שירת מרים המבטאת את ההשתוקקות והחיבור של עם ישראל לאל:

"וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֶחָת אֶהָרֹן אֶת-הַתֵּף בְּיָדָהּ,

